

יג:

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) שבעים ש"ס מ"ג
(ב) מחותן ל: (ומ"ג שבעים
ש"ס מ"ג) (ד) וזכיה מ"ג.
(ה) ומחתי ל: ע"ש:

הגהות הב"ח

(א) הש"ס ד"ה
אשתמיטתיה ט" דכתבתי
ויהיה לא פלגי רובל
מודים דלא אלקין:

לעני רש"י

מיליין (מ"ג"ל) ד"ה
מק"י (מ"ק"י) פ"ג
אמוליי (מ"ש"ל"ן)
שבעים:

רבינו הגנאל

הכל לפי שפון המוסק
כיון שהשמיטה לא כל
העירונת באחת אמור
רבנן חיובם כמעשר
בשעת השמיטה אם
שנה שנייה (שנייה) אם
שלישית שלישית לפי
דעות הוא כיון הקליטה
באלו יאקשי עליה
אביו דעבור גורנו בחיוב
כלומר יעקבם הפירין
כלם כאחד נדרשין אותם
רעשה הכל נתיך אחד.
רע"ש שזו העירונת הביאה
שליש קרם זו העירונת
ויצא בעשרותיה מחיוב
שנמצא מעשר יין אחד
(שכן על החדש שבו ומן
הישן שבו על הישן שבו.
כ"ו יום בן כיפור שאמר
כס"ב ו' שמעון שזורי
בענין פול המצרי שזועי
לזרע ופי' ר' שמעון
שזורי לא פול המצרי דזעי
לזרע מתעשר לשעבר.
דזעי לירק שמעון האבא.
דזעי לזרע הוא חי מפי
שנה שעברה, דזעי לאכלו
כירק הוא חי מפי שנה
הבאה. ודק"י רבא ר'
שמעון שזורי קא אמר.
כ"ה. ואמרין משי' רבי
דשמואל הילכתא כ"ו
שמעון שזורי, ואחקיפו
עליה א"ר, והא אבא
שמואל לכל אין בילה
חזין מין ושמון. מכלל
השפירות אין להם בילה.
ואמרין אישמיטתיה, כ"ו
כלומר נעלמה סמנו.
הא דאמר שמואל הכל
הולך אחר גמר פירי,
ולפיכך אמר צבור
נינו בחיוב כי באותה
העת נגמר תפריין ולא
אמר שמואל הלכה כ"ו
שמעון שזורי משום
דק"פ יש בילה, והא
לית ליה לשמואל בילה
בפירות, אלא משום
שהולך אחר גמר פירי.

לגופיה. משוכה על מה נאלץ בשנה השביעית: האורז והדוקן כו'.
מיני קטניות הן דוחן מיליין: פרגין. מק"ו בלע"ו: ומעשרין לשעבר.
במעשרות שנה שעברה אם שנה מעשר שני ואם שלישית מעשר עני:
ומסרין בשביעית. אם השירשו ערב שביעית לפני ר"ה: ומעשרים

לשנה הבאה. בשנת לקיטתן אם משאר
שני שנות היא שלשנה שביעית: כמר
מנשה. לקמן דף ט"ו: תנא לה בפירקין
אילין שנתנו פירותיו קודם ט"ו בשנת
שהוא ר"ה לאלולות מתעשר לשנה
שעברה: ירק כמר לקיטה. כדאמרן
לעיל ד' (ב' ג') ליקט ירק ערב ר"ה כו':
הני קטניות כמאן שיניהו שהלכו בהן
אחר השרשה: מסוך ששויין פרגין
פרגין. מסוך שגורגן עשוי מעט מעט
שלין נלקטין לאחד אלף היום לוקטין
ומפרכין מעט ולמחר מעט ונמלאו
חדש וישן מעורבין יחד הפרכין לפני
ר"ה עשן הפרכין לאחר ר"ה אם
הולכין בהן אחר לקיטה כשאר ירק
כשיהא מפריש מעשרותיו ה"ל מעשר
מן החדש על הישן ומן הישן על החדש
אולי זהו נמר השרשה שבשנה אחת
משרשת כל השדה שהרי נבט אחת
וזרעין אותן ומעשר פירות האילן
וקטניות וירק מדרכין כל ויכולת ביד
ההכמים לקבוע זמן לפי דעתם לכל
אחד ואחד: פרגין פרגין. לטון זה
נופל בקטניות כדאמרין במסכת בילה
דף י"ג: מולין מלילות ומפרכין
קטניות כ"ט: וילבור גורנו לפסוק.
ומה נבך אם ישן וחדש מעורבין ילבור
את כל הגורן למוחו כלומר באחמיתו
שיהא הכל נבלל יחד יפה ונמלא
כשימרוס ויעשר ישהא כן החדש כמעשר
לפי מה שיש חדש בגורן ומן הישן לפי
מה שיש יסן: מי לא פניא. דקמתינן
אכילה לומר יפה נבלל ונמלא מורס מן
החדש לפי מה שיש חדש ומן הישן לפי
מה שיש יסן: פול המלרי. מין קטנית
פאוליי ודק"י לזרען לירק ולזרע

הזרע לירק מתעשר אחר לקיטה והזרע לאכלו את דזעי מורס קטניות
עליו ומתעשר אחר השרשה וזה שזרעו לזרע והשרשו מקלמו לפני ר"ה
ומקלמו לאחר ר"ה: אין סורמין מורס. שמכירין זו שזרעיהו באחרונה
על המרע בראשונה ולא מן הראשון על האחרון: כילד הוא עושה.
טורח לתת זה עצמנו זה עצמנו: לזכר גורנו לפסוק. יכלול אותו
יפה לאחר שנתן מן הראשון ביות זו ומן השני ביות זו יחזור וילבטרו
לאמנע הגורן שיהא כולו לאחד ונמלא תורס מן החדש שבו כו':
יש בילה. יש לקמון על הבילה לומר שיש משנייה בתוך המעשר
לפי החשבון: אין בילה. אין סומכין על כך שיש לומר לא נבלל
יפה ורובו של מעשר מן החדש או רובו מן הישן: סוף מין ושמון.
המערב יין חדש עם הישן או שמן חדש עם הישן מורס ומעשר
ממנו ויש כמעשר שניהם כפי החשבון שדבר זה נבלל יפה וכל
יש אין סומכין בו על הבילה: אשפסטיס לר' זירא הא דאמר
שמואל הכל הולך אחר גמר פרי וסו אמרינן ואי אשמועינן הכל הולך
אחר גמר פרי הוה אמינא אפילו סבואה ויהיה נמי קמ"ל הלכה
כ"ו שמעון שזורי כמאי דפליגי. דכתבנאה ויהיה לא פלגי (א) ולא
אוליין זהו אחר גמר פרי אבל במיני קטניות פליגי דר' שמעון
אזיל נמר השרשה ורבנן לא אזיל למדנו דאשכח שמואל תנא דלא
אזיל נמר השרשה בקטניות אלא אחר גמר פרי ועליה סמין לפלוגי
עליה דר' שמעון שזורי ועליה דהא מתמתין דמינין לעיל האורז
והדוקן והפרגין והשומשומין שהשרשו כו' ואני לא דעמי מאן הוא
ההוא תנא: אשפסטיס לר' זירא הא דאמר שמואל הכל הולך
אחר גמר פרי. ואף הקטניות לא הלכו בהן אחר השרשה
וכי אמר שמואל הלכה כ"ו שמעון שזורי לא מטעמיה קאמר
דלכו רבי שמעון שזורי טעמיה משום בילה וטעמא דשמואל
הוא

אל תקרי רש"ש אלא רש"ש. כלומר עשימה כשהוא שלש בשלה
ומימה הדרגא קודשא לדוכמיה דקאמר לעיל ולמלא לא עיל
כלל וקאמר רתמא משמט ומייל עד חג הסוכות ו"ל דהאי תנא לית
ליה דרשה לעיל: ברתוך שעשוין פרגין. מסוך שגורגן מעט מעט

אל תקרי שלש אלא שליש והא מיביעי
ליה לגופיה כתיב קרא אהרינא וזרעתם את
השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן
עד השנה התשיעית תנן התם א"ה האורז
והדוחן והפרגין והשומשומין שהשרישו לפני
ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית
ואם לאו אמרוין בשביעית ומתעשרין לשנה
הבאה אמר רבה אמור רבנן יאילן בתר הנמיה
יבואה ויהיה בתר שליש יירק בתר לקיטה
הני כמאן שזיניהו רבנן הדר אמר רבה מתוך
שעשוין פרגין פרגין אולי רבנן בתר השרשה
א"ל אב"י ויצבור גורנו לתוכו ונמצא תורם
מן החדש שבו על החדש שבו מן הישן
שבו על הישן שבו מי לא תניא ירבי יוסי בן
כיפר אמר משום ר"ש שזורי הפול המצרי
שזרעו לזרע מוקצתו השריש לפני ר"ה ומוקצתו
השריש לאחר ר"ה אין תורמין ומעשרין מזה
על זה לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן
החדש על הישן ולא מן הישן על החדש כיצד
הוא עושה צובר גורנו לתוכו ונמצא תורם
ובועשר מן החדש שבו על החדש שבו ומן
הישן שבו על הישן שבו א"ל ר"ש שזורי
קאמרת ר"ש שזורי סבר יוש בילה ורבנן
סברי אין בילה א"ר יצחק בר נחמני אמר
שמואל הילכה כרבי יוסי בן כיפר שאמר
משום ר"ש שזורי מתקף לה רבי זירא ומו
אמר שמואל הכי והאמר שמואל לכל אין
בילה חזין מין ושמון אשתמיטתיה הא
דאמר שמואל הכל הולך אחר גמר פרי
וצריכא

אל תקרי שלש אלא שליש. פ"י. אני מצוה
הכרזה בשנה השנייה
שאפילו התבואה שזרע
שליש מליאתה כשאר
השנים. ענישו היא
תוספת מן השנה השנייה
ואינה מתעברת בשביעית.
וקראה הכותב תבואה.
תן התם בשביעית
פרק ב' האורז והדוחן
והפרגין והשומשומין
שהשרישו קודם ראש
השנה ששורשם לשעבר
כול. פירוש (ברירשלים)
בירושלמי אמר רב הונא
שא אישקר לעמוד על
אילו. מתי יבאר שליש.
לפיכך אמר כי השרוש
כמו פרי. אמר רבה אמר
רבנן אילן בתר הנמיה.
דזעי רבנן אילן שחנטו
פירותיו קודם חמשה עשר
בשבט מתעשר כמאן. לא
שכורה. תבואה ויהיה
בתר שליש כדאמרין.
ירק בתר לקיטה. נמי
כדאמרין. דזעי דמינין כדו
בתר השרשה כמאן. לא
אילין ולא כמבואר ולא
כירק. הדר אמר רבה מתוך
שעשוין א"ל פרגין פרגין.
פירוש משארי משארי.
וסביאה זו מתכלאה
ומביאה שליש העניין
זו לא (ולי) מתכלאה.

דלכו רבי שמעון שזורי טעמיה משום בילה וטעמא דשמואל
הוא

ע א מ"י פ"ד מ"ל
מטעם הלכה זו וז"ל
מ"ל מ"י ה"ל מ סמ
שלין קל ולין רפח:
ע א ב מ"י פ"ג מ"ל
מטעם הלכה זו סמ
שלין קל ולין טו"ע י"ד
מ"ל פ"ד ט"ע ב:
ע ב ג מ"י פ"ד מ"ל
מתחלת ה"ל י' ופ"ג
מ"ל מטעם הלכה זו סמ
שלין קל קל:
ע ד מ"י פ"ה מ"ל
מתחלת ה"ל או וז"ל
מ"ל מ"י ה"ל ב ופ"ג ד
פ"ד מ"י שמיטה ה"ל י'
סמ ענין קל וטו"ע:
י"ד סמין של סוף קלן:
ע ד ה מ"י פ"ה מ"ל
מ"י ה"ל ט:

תורה אור השלם

ו. וזרעתם את השנה
השמינית ואכלתם מן
התבואה ישן עד חמשה
עשר יום. וז"ל
תבואה האבילה וישן.
וקרא כה כב

מוסף רש"י

פול המצרי. מין קטנית
ותמו פלוגיא. שזרעו
לזרע. דלם ורע לירק
הוא איל מעשר דקיה
בתר לקיטה. אלף מ"י
קטנית נמר השרשה א"ל
ומחוט כ"ו צבור גורנו
לזרע. ולזרע מתכרס
יהיה. ונמצא תורם.
תשן שמעון המורס.
מקמן לא הדרה השאר
ישן שמעון מקמן את
הישן הפולר וטעמא.

רבינו הגנאל

אל תקרי שלש אלא
שליש. פ"י. אני מצוה
הכרזה בשנה השנייה
שאפילו התבואה שזרע
שליש מליאתה כשאר
השנים. ענישו היא
תוספת מן השנה השנייה
ואינה מתעברת בשביעית.
וקראה הכותב תבואה.
תן התם בשביעית
פרק ב' האורז והדוחן
והפרגין והשומשומין
שהשרישו קודם ראש
השנה ששורשם לשעבר
כול. פירוש (ברירשלים)
בירושלמי אמר רב הונא
שא אישקר לעמוד על
אילו. מתי יבאר שליש.
לפיכך אמר כי השרוש
כמו פרי. אמר רבה אמר
רבנן אילן בתר הנמיה.
דזעי רבנן אילן שחנטו
פירותיו קודם חמשה עשר
בשבט מתעשר כמאן. לא
שכורה. תבואה ויהיה
בתר שליש כדאמרין.
ירק בתר לקיטה. נמי
כדאמרין. דזעי דמינין כדו
בתר השרשה כמאן. לא
אילין ולא כמבואר ולא
כירק. הדר אמר רבה מתוך
שעשוין א"ל פרגין פרגין.
פירוש משארי משארי.
וסביאה זו מתכלאה
ומביאה שליש העניין
זו לא (ולי) מתכלאה.